Lista tematów na ustną część egzaminu maturalnego
z języka polskiego
w roku szkolnym 2015/2016
(„Stara formuła”)

Literatura

1. Scharakteryzuj „ Polaków portret własny” ukazany w wybranych utworach literackich.
2. Manifesty i spory pokoleniowe jako zjawisko z pogranicza epok. Zaprezentuj i omów wybrane przykłady.
3. Skandale i prowokacje literackie. Omów temat, odwołując się do biografii i twórczości wybranych autorów.
4. Różne stany psychologiczne bohaterów znajdujących się w sytuacjach skrajnych. Przedstaw swoje rozważania na temat literatury podejmującej próbę zgłębiania tajników ludzkiej psyche.
5. Dialogi tekstów w dziejach literatury. Omów na wybranych przykładach.
6. Odwołując się do wybranych utworów, przedstaw proces przemian gatunku, który dziś określamy mianem „fantasy”.
7. Czy literatura polska jest literaturą szczęśliwych zakończeń? Zanalizuj zakończenia wybranych utworów i przedstaw swoje wnioski.
8. Ukaż i omów różne sposoby prezentacji aniołów w literaturze na przestrzeni epok.
9. Motywy antyczne – sposoby ich wykorzystania w twórczości wybranych poetów różnych epok.
10. Polacy wobec innych narodowości. Zaprezentuj na wybranych przykładach literackich.
11. Staropolska koncepcja życia. Omów na dowolnych przykładach literackich.
12. Różne koncepcje życia ludzkiego w literaturze polskiej.
13. Gniewni i zbuntowani bohaterowie literatury polskiej i obcej. Oceń ich postawy moralne.
14. Moralistyka, sumienie narodu i radość pisania – omów przesłania poezji współczesnej.
15. Polska literatura na światowym poziomie. Wykaż jej uniwersalizm w oparciu o wybrane utwory polskich laureatów Nagrody Nobla.
16. Etos rycerza – jego kontynuacje i trawestacje w późniejszych epokach. Przedstaw problem na przykładach wybranych tekstów literackich.
17. Kobieta współczesna wobec swej prababki – rozważ, porównując przykłady literatury dawnej i współczesnej.
18. Ideał i rzeczywistość. Omów temat na przykładach wybranych utworów literackich.
19. Młodość jako atut i zobowiązanie w polskiej literaturze XIX i XX wieku. Omów temat w oparciu o wybrane teksty.
20. Powieść historyczna lub fantastyczno – naukowa jako droga ucieczki od współczesności lub sposób wypowiedzenia się o niej.

21. Brzydota świata jako temat literacki. Zaprezentuj zjawisko, odwołując się do wybranych utworów.
22. Literatura faktu. Analiza i interpretacja tego zjawiska kulturowego XX wieku na wybranych przykładach.
23. Renesansowa tęsknota za Arkadią w wybranych utworach literatury polskiej.
24. Idea „krzepienia serc" i jej realizacja w wybranych epokach literackich.
25. Idea ojczyzny jako najwyższego dobra w wybranych utworach i epokach literackich.
26. Funkcje ironii w literaturze polskiej. Omów na wybranych przykładach.
27. Funkcja literatury jako rozrywki. Przedstaw problem, odwołując się do utworów z różnych epok literackich.
28. Region świętokrzyski w twórczości pisarzy polskich.
29. Egzotyczne kraje i ich mieszkańcy jako tematy literatury polskiej. Omów zagadnienie odwołując się do wybranych dzieł.
30. Tradycje czarnoleskie w literaturze polskiej późniejszych epok. Omów problem na podstawie wybranych utworów.
31. Omów różne sposoby ukazywania prowincji w wybranych utworach literackich.
32. Literatura XX wieku w poszukiwaniu dekalogu. Omów problem na wybranych przykładach.
33. Postać świętego w średniowieczu i literaturze współczesnej. Porównaj kreacje bohaterów w wybranych utworach literackich.
34. Próby nawiązania dialogu człowieka z przyrodą w poezji W. Szymborskiej, J. Iwaszkiewicza i ks. J. Twardowskiego. Omów problem na podstawie analizy wybranych tekstów.
35. Bajka i baśń – dwa sposoby kształtowania świadomości odbiorcy. Omów problem na podstawie wybranych utworów.
36. Mistrz i uczeń w świecie przedstawionym wybranych dzieł literackich. Omów problem odwołując się do wybranych utworów.
37. Dokument i parabola jako dwa sposoby mówienia o rzeczywistości. Omów problem, odwołując się do dzieł wybranych autorów XX wieku.
38. Relacje między bohaterem i władzą jako temat literatury. Omów problem, odwołując się do wybranych przykładów.
39. Motywy horacjańskie w twórczości przedstawicieli różnych epok. Omów problem na podstawie analizy wybranych tekstów.
40. Żony modne i lalki salonowe w literaturze XVIII i XIX wieku. Zanalizuj i porównaj wybrane kreacje literackie.
41. Literatura o problemach tolerancji. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
42. Pamiętnik jako sposób literackiego przekazu. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
43. Motyw przemijania w literaturze wybranych epok. Zanalizuj i porównaj celowo dobrane utwory.
44. Między niebem a ziemią. Omów rolę postaci fantastycznych w literaturze romantycznej i współczesnej literaturze fantasy.
45. Poetyka polskiej pieśni hymnicznej. Omów problem na podstawie analizy wybranych tekstów.
46. Synkretyzm w literaturze i jego artystyczne konsekwencje. Omów wybrany aspekt zagadnienia na kilku przykładach.
47. Motywy tyrtejskie w literaturze polskiej. Przedstaw różne ich realizacje w wybranych utworach.

48. Emigrant jako bohater literacki. Określ jego etos, odwołując się do wybranych przykładów.
49. Omów różne sposoby przedstawienia polskich tradycji rodzinnych i świątecznych w wybranych dziełach literackich.
50. Konflikt pokoleń jako temat literacki. Przedstaw różne jego ujęcia w wybranych utworach.
51. Na wybranych przykładach omów różne realizacje i funkcje motywu *non omnis moriar* w literaturze polskiej.
52. Różne ujęcia motywu ojczyzny utraconej. Omów, odwołując się do wybranych utworów literackich.
53. Galeria literackich portretów polskiego inteligenta. Przedstaw problem, porównując celowo dobrane utwory.
54. Różne ujęcia motywu lekarza w literaturze. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
55. Różne kreacje artystów – bohaterów literackich. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
56. Literackie portrety ludzi szczęśliwych. Wykaż ich różnorodność, odwołując się do wybranych przykładów.
57. Dwie wizje świata i dwie poetyki – dokonaj analizy porównawczej wybranych utworów z różnych epok.
58. Szyderstwo i śmiech narzędziami literatury w kształtowaniu nowego człowieka. Omów temat, analizując wybrane utwory.
59. Baśniowość w literaturze. Omów wybrany aspekt zagadnienia na kilku przykładach.
60. Poeta i pisarz jako świadek historii. Odwołując się do wybranych przykładów, wyjaśnij, w jaki sposób pisarze reagowali swą twórczością na ważne wydarzenia historyczne.
61. Wyprawy w świat fantazji i marzeń ukazane w różnych konwencjach artystycznych.
62. Zanalizuj wybrane przykłady literackie.
63. Wizja, sen, proroctwo. Wykaż różnorodność ich funkcji w wybranych utworach literackich.
64. Literackie powroty do dzieciństwa. Omów ich różnorodne postacie, odwołując się do wybranych dzieł literackich.
65. Utopia i antyutopia jako literacki sposób kreowania świata w wybranych tekstach literackich. Omów problem na podstawie celowo dobranych utworów.
66. Dylematy moralne pokolenia Kolumbów. Omów problem, odwołując się do wybranych utworów literackich.
67. Franciszkanizm w literaturze różnych epok. Omów problem na podstawie analizy wybranych tekstów.
68. Sylwetki kobiet w wielkich dziełach romantycznych. Porównaj ich kreacje w wybranych utworach.
69. Biografia pokoleniowa jako towarzystwo literackie. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów.
70. Porównaj wybrane kreacje bohaterów współczesnego kina z wybranymi kreacjami bohaterów literatury XIX i XX wieku.
71. Awangarda w sztuce. Omów sposoby manifestowania nowych koncepcji artystycznych w wybranych gałęziach sztuki.
72. Między realizmem a kreacją. Omów temat, analizując wybrane romantyczne poematy o miłości.
73. Zawody wykonywane przez bohaterów literackich jako klucz do ich charakterystyki. Omów zagadnienie na wybranych utworach.

74. Zaproponuj interpretacje najistotniejszych alegorii i symboli literatury wybranych epok.
75. Twórczość J. Kochanowskiego w tradycji literackiej późniejszych epok. Omów zagadnienie na przykładzie wybranych utworów.
76. Zaproponuj interpretacje wybieranych symboli charakterystycznych dla dramatów romantycznych.
77. Twórczość J. Twardowskiego jako gra z tradycją i kulturą współczesną. Omów zagadnienie na przykładzie wybranych utworów.
78. Cechy gatunkowe ballady. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów literackich różnych epok.
79. Różne kreacje narratora. Omów zagadnienie, opierając się na analizie wybranych przykładów literackich.
80. Sacrum i profanum w literaturze. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
81. Twórczość Tadeusza Różewicza jako głos pokolenia ocalonych". Omów na przykładzie wybranych utworów.
82. Omów cechy gatunkowe bajki, odwołując się do literatury wybranych epok.
83. Na wybranych przykładach literackich porównaj kreacje bohaterów romantycznych.
84. Twórczość Czesława Miłosza jako gra z tradycją i kulturą współczesną. Omów zagadnienia na przykładzie wybranych utworów.
85. Zaproponuj interpretacje wybranych symboli charakterystycznych dla literatury przełomu XIX i XX wieku.
86. Motyw państwa w literaturze. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów literackich różnych epok.
87. Wizerunek modernisty/dekadenta w literaturze. Porównaj kreacje postaci odwołując się do analizy wybranych utworów.
88. Motywy tyrtejskie w literaturze. Porównaj wybrane przykłady z różnych epok.
89. Rola lektur (literatury) w kształtowaniu charakterów postaci literackich. Przedstaw problem na wybranych przykładach.
90. Rozważ, w jaki sposób literatura ujmuje temat młodości człowieka. Omów zagadnienie, odwołując się do analizy wybranych utworów.
91. Porównaj funkcje motywu zemsty w wybranych dziełach literackich.
92. Świat widziany oczami dziecka. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów literatury polskiej i obcej.
93. Omów funkcjonowanie motywów mitologicznych w literaturze XX wieku.
94. Omów różnorodne funkcje motywu świata – teatru w utworach literackich.
95. Omów problematykę stereotypów narodowych prezentowaną w literaturze różnych epok.
96. Omów funkcję komizmu, analizując wybrane dzieła literackie.
97. Symbolika liczby i jej funkcje w literaturze. Omów zjawisko, posługując się wybranymi przykładami.
98. Odwołując się do wybranych przykładów literackich, porównaj sposoby ukazywania problemów wojny.
99. Historia Polski obecna w dziełach literackich. Przedstaw zagadnienie związków historii i literatury, odwołując się do wybranych utworów różnych epok.
100. Satyryczny obraz społeczeństwa polskiego w wybranych utworach literackich. Przeanalizuj sposoby tworzenia takiego obrazu.
101. Omów na wybranych przykładach związki literatury późniejszych epok z tradycją romantyczna.
102. Kobieta – bohaterka. Zaprezentuj różne oblicza heroizmu kobiet w wybranych utworach literackich.

103.Motyw pracy w wybranych utworach pozytywizmu i Młodej Polski. Rozwiń temat, odwołując się do wybranych przykładów.
104.Biografia autora jako klucz do interpretacji jego dzieła. Omów temat, odnosząc się do wybranych tekstów literackich różnych epok.
105.Metamorfoza jako kluczowy moment biografii bohatera romantycznego. Omów zagadnienie, odwołując się do konkretnych postaci literackich.
106.Portret Żyda i jego rola w literaturze polskiej różnych epok.
107.Powstania narodowe. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów literackich.
108.Wydarzenia historyczne jako temat dzieła literackiego. Przedstaw zagadnienie związków historii i literatury, odwołując się do wybranych utworów różnych epok.
109.Przedstaw funkcjonowanie motywu „bożego igrzyska" w literaturze.
110.Dramat polskiego emigranta w literaturze XIX i XX wieku. Przedstaw zagadnienie na wybranych tematach.
111.Zbadaj obrazy społeczeństwa wykreowane w dramatach różnych twórców.
112.Różne obrazy przyrody w literaturze. Przedstaw sposoby ich kreowania i funkcje w wybranych utworach.
113. Na wybranych przykładach przedstaw różnorodność funkcjonowania motywu pieniądza (pieniędzy) w literaturze różnych epok.
114.Analizując zgromadzony materiał, scharakteryzuj funkcję „ skrzydlatych słów".
115.Obrzędy i obyczaje w literaturze. Omów ich funkcje w wybranych utworach.
116.Analizując zgromadzony materiał językowy scharakteryzuj typy zapożyczeń we współczesnym języku polskim.
117.Heroizacja i deheroizacja postaci w literaturze wojennej i powojennej. Omów na przykładzie wybranych utworów literackich.
118.Warunki życia w lagrach i łagrach. Omów zagadnienie na przykładzie wybranych utworów literackich.

Związki literatury z innymi dziedzinami sztuki

119.Różne ujęcia motywu pojedynku w wybranych utworach literackich i filmowych. Omów problem na podstawie analizy wybranych dzieł.
120.Kwiaty jako motyw literatury i sztuki różnych epok. Omów jego różne realizacje i funkcje na wybranych przykładach.
121.Jednostka w labiryncie świata w świetle współczesnych dzieł literackich i filmowych. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych tekstów kultury.
122.Portret malarski a portret literacki – próba porównania. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych dzieł.
123.Motyw szkoły w literaturze i filmie. Przedstaw jego różne realizacje i funkcje na wybranych przykładach.
124.Różne ujęcia motywu nocy w literaturze i malarstwie. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych dzieł.
125.Franciszek z Asyżu w legendzie, poezji, filmie. Omów zagadnienie odwołując się do wybranych dzieł.
126.Różne obrazy dworu w literaturze i sztuce. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
127.Motyw ogrodu w malarstwie i literaturze różnych epok. Omów jego różne realizacje i funkcje, odwołując się do wybranych dzieł.

128.Piękno ziemi ojczystej jako motyw przewodni literatury i sztuki. Omów wybrany aspekt zagadnienia, odwołując się kilku przykładów.
129.Sny o Polsce i sądy nad Polską w literaturze i sztuce. Omów wybrany aspekt zagadnienia, odwołując się do kilku przykładów.
130.Porównaj sposoby realizacji założeń wybranego prądu artystycznego (naturalizm, parnasizm, symbolizm, impresjonizm) w literaturze i sztuce.
131.Deformacja w literaturze i sztuce XX wieku. Omów jej postacie i funkcje, analizując wybrane dzieła.
132.Znaczenie ubioru w różnych tekstach kultury (w tym w literaturze). Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych dzieł.
133.Motyw okrętu w literaturze i sztuce. Omów jego różne realizacje i funkcje na wybranych przykładach.
134.Koza, pies, koń…Zwierzęta w tekstach kultury. Dokonaj analizy i porównania wybranych dzieł.
135.Najsłynniejsze realizacje filmowe arcydzieł literatury polskiej. Omów wybrane przykłady.
136.Motywy arkadyjskie w literaturze i sztuce. Omów ich różne realizacje i funkcje na wybranych przykładach.
137.Stosunek do cywilizacji twórców literatury i sztuki. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych dzieł.
138.Obraz dążeń Polaków do wolności w literaturze i sztuce. Omów wybrany aspekt zagadnienia, odwołując się do kilku przykładów.
139.Motyw domu w literaturze i sztuce. Omów jego różne realizacje i funkcje na wybranych przykładach.
140.Artystyczne inspiracje twórczości S. Wyspiańskiego. Omów zagadnienie odwołując się do wybranych dzieł.
141.Sarmatyzm w literaturze i sztuce XVII wieku. Omów wybrany aspekt zagadnienia, odwołując się do kilku przykładów.
142.Obraz wielkich miast w literaturze i sztuce XIX i XX wieku. Zanalizuje i porównaj celowo wybrane dzieła.
143.Barokowe rozumienie piękna w sztuce i poezji.
144.Motyw Madonny w literaturze i sztuce. Omów na wybranych przykładach.
145.Ideał mężczyzny w literaturze i sztuce różnych epok.
146.Ideał kobiecego szczęścia w literaturze i sztuce różnych epok.
147.Motyw raju w sztuce i literaturze. Omów sposoby funkcjonowania i prezentacji.
148.Dwór polski i jego symbolika. Rozważ, odwołując się do wybranych dzieł literackich i filmowych.
149.Królestwo piekieł i jego przedstawiciele w literaturze i sztuce. Zaprezentuj funkcjonowanie tego motywu w wybranych dziełach.
150.Różne wizerunki aniołów w malarstwie i literaturze. Przedstaw swoje refleksje, odwołując się do wybranych przykładów.
151.Ludowe inspiracje w literaturze i sztuce. Przedstaw zagadnienie, opierając się na kilku wybranych przykładach z literatury i sztuki.
152.Omów różne sposoby ukazywania cierpienia w literaturze i sztuce.
153.Symbolika kolorów w literaturze i innych dziedzinach sztuki.
154.Omów i spróbuj dokonać oceny zjawiska kiczu w sztuce współczesnej.
155.Walka dobra ze złem w literaturze i sztuce – omów i oceń różne przedstawienia tego motywu.

Język

156.Wyjaśnij, jakie tendencje współczesnej polszczyzny znalazły odzwierciedlenie w nazwach sklepów, firm, restauracji, kawiarni, różnych instytucji. Omów problem na dowolnie wybranych przykładach.
157.Cechy języka bohaterów dzieł science – fiction (literatur, film). Omów na przykładach wybranych utworów.
158.Prezentując samodzielnie zgromadzony materiał językowy, opisz podstawowe zmiany zachodzące we współczesnej polszczyźnie.
159.Scharakteryzuj błędy językowe twoich rówieśników na podstawie samodzielnie zgromadzonego materiału.
160.Gwara mojego regionu. Zaprezentuj słownictwo i podstawowe zjawiska fonetyczne na zgromadzonym materiale.
161.Zbadaj zjawisko manipulacji językowej we współczesnych mediach.
162.Na wybranych przykładach przedstaw cechy języka komentatorów wydarzeń sportowych.
163.Scharakteryzuj różne typy stylizacji językowej i ich funkcje na wybranych przykładach literackich.
164.Analizując język satyryków, omów zjawisko dowcipu językowego.
165.Związki frazeologiczne o rodowodzie literackim jako sposób bogacenia języka. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
166.Omów budowę i funkcję neologizmów w wybranych utworach dwóch polskich poetów.
167.Omów funkcje kolokwializmów w twórczości wybranego przedstawiciela polskiej poezji współczesnej, wykorzystaj analizę wybranych jego dzieł.
168.Słownictwo nacechowane emocjonalnie w liryce patriotycznej i piosenkach żołnierskich. Zanalizuj wybrane przykłady.
169.Zbadaj i omów funkcje języka socrealizmu, odwołując się do wybranych tekstów.
170.Omów przejawy groteski w języku wybranych dzieł.
171.Zjawisko komizmu językowego w literaturze wybranych epok. Omów problem na podstawie analizy wybranych przykładów.
172.Metaforyka tytułów prasowych. Zanalizuj wybrane przykłady i oceń ich trafność.
173.Gwara świętokrzyska. Omów cechy charakterystyczne na przykładzie wybranych utworów literackich.
174.Nazwy miejscowe i ich związek z dziejami Ziemi Świętokrzyskiej.
175.Język współczesnej reklamy telewizyjnej i radiowej. Omów problem na przykładzie analizy wybranych przykładów.
176.Różne funkcje dedykacji, podtytułu i motta w utworach literackich – omów na wybranych przykładach.